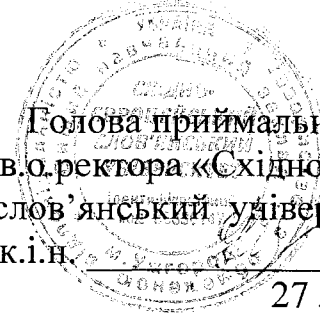

**ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
СХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СЛОВ'ЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Затверджую:
Голова приймальної комісії ВНЗ
в.о. ректора «Східно-європейський
слов'янський університет»
к.і.п. Л.М. Несух
27 лютого 2017 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОЇ ВСТУПНОЇ СПІВБЕСІДИ
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст
для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня «бакалавр»**

за спеціальністю **071 «Облік і оподаткування»**

за напрямом підготовки **6.030509 «Облік і аудит»**

Розроблено на засіданні кафедри
обліку і аудиту
(Протокол від «20» лютого 2017 р. № 7)

Схвалено Вченою Радою
(Протокол № 7 від 23 лютого 2017 р.)

Програма фахової вступної співбесіди для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» на базі раніш здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Укладачі: к.е.н. Ю.Л.Виноградов
ст. вик. А.А. Хайнас

ЗМІСТ

1. Загальні положення фахової вступної співбесіди
2. Зміст програми
3. Критерії та методика оцінювання фахової вступної співбесіди
4. Список рекомендованої літератури

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма розроблена на підставі Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Положення про організацію навчального процесу в Східно-європейському слов'янському університеті та Положення про приймальну комісію ВНЗ «Східно-європейський слов'янський університет» 2017.

Мета фахової вступної співбесіди полягає у діагностиці рівня теоретичних знань, практичних умінь та навичок абітурієнтів, необхідних для опанування нормативних і варіативних дисциплін за програмою підготовки фахівця освітнього ступеня «бакалавр».

Вимоги до здібностей і підготовки абітурієнтів. Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» абітурієнти повинні мати:

освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст» за спорідненою спеціальністю або за іншою спеціальністю (напрямом підготовки);

володіти здібностями до засвоєння знань, умінь і навичок в галузі природничо-наукових, загальноекономічних та конкретно-економічних наук; вільно володіти державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програма містить теоретичні питання з трьох змістовних модулів, які відображають окремі аспекти напрями підготовки, та інтегрує знання з декількох дисциплін, передбачених програмою молодших спеціалістів.

Програма вступних випробувань містить такі розділи:

1. Бухгалтерський облік.
2. Контроль і ревізія.
3. Економічний аналіз
4. Податкова система України.

Організація проведення співбесіди

Організація проведення фахової співбесіди визначається положенням про приймальну комісію ВНЗ «Східно-європейський слов'янський університет». Для проведення фахової співбесіди наказом ректора ВНЗ «Східно-європейський слов'янський університет» створюється фахова комісія. Вступне випробування у формі співбесіди з кожним абітурієнтом проводять не менше двох членів комісії.

Фахова вступна співбесіда проводиться в усній формі. Абітурієнт отримує для відповіді білет, в якому визначені 2 питання з наведеного в

програмі переліку. Тривалість підготовки абітурієнта до відповіді не повинна перевищувати 30 хвилин.

Під час співбесіди екзаменатори відмічають правильність відповідей в протоколі співбесіди, який по закінченню співбесіди підписується екзаменаторами та абітурієнтом.

Інформація про результати співбесіди оголошуються абітурієнту в день її проведення.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Бухгалтерський облік

Тема 1. Основи теорії бухгалтерського обліку.

Господарський облік, його суть і характеристика. Предмет і метод бухгалтерського обліку. Методичні прийоми бухгалтерського обліку та їх використання на підприємствах. Бухгалтерський баланс. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис. Оцінювання і калькуляція в системі бухгалтерського обліку. Облік основних господарських процесів. Облікові реєстри, техніка, форми та організація обліку на промислових підприємствах.

Місце бухгалтерського обліку в єдиній системі господарського обліку. Вимірники, що застосовуються в обліку та їх характеристика. Роль обліку в системі управління підприємством і галузями економіки. Функції бухгалтерського обліку, вимоги до нього та завдання. Принципи бухгалтерського обліку. Користувачі облікової інформації. Бухгалтерський облік у системі наук.

Тема 2. Бухгалтерський облік витрат, доходів, фінансових результатів та фінансова звітність.

Облік основних засобів. Облік грошових коштів. Облік власного капіталу. Облік витрат діяльності.

Подвійний запис господарських операцій на рахунках, його сутність та обґрунтування. Кореспонденція рахунків. Бухгалтерські проводки. Контрольне і пізнавальне значення подвійного запису. Хронологічна і систематична реєстрація економічної інформації. Хронологічний і систематичний облік. Рахунки синтетичного й аналітичного обліку, їх призначення і взаємозв'язок.

Поняття про субрахунки, їх роль, значення і порядок використання. Синтетичний і аналітичний облік. Порядок звірки даних синтетичного й аналітичного обліку. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку. Оборотні і сальдові відомості по синтетичних і аналітичних рахунках, їх застосування та контрольне значення. Шахова оборотна відомість.

Загальні принципи класифікації рахунків бухгалтерського обліку. Наукове і практичне значення класифікації рахунків. Класифікація рахунків по відношенню до балансу: активні, пасивні та активно- пасивні; балансові та позабалансові. Класифікація рахунків за економічним змістом.

Рахунки для обліку господарських засобів (активів). Рахунки для обліку джерел утворення господарських засобів (пасивів). Рахунки для обліку господарських процесів та їх результатів. Класифікація рахунків за призначенням і побудовою (структурою). Обумовленість побудови рахунків їх економічним змістом та завданнями контролю. Рахунки основні: матеріальні, грошові, власного капіталу, розрахункові. Рахунки регулюючі: доповнюючі, контрарні, контрарно-доповнюючі. Рахунки операційні: збірно-розподільчі, бюджетно-розподільчі, калькуляційні, номінальні (транзитні), порівняльні. Рахунки результатні (операційно-результатні, фінансово-результатні). Рахунки позабалансові. Значення класифікації рахунків за їх економічним змістом, призначенням і структурою для побудови науково обґрунтованого плану рахунків. План рахунків бухгалтерського обліку

Тема 3. Документація, інвентаризація

Первинне спостереження в обліку, його види та суб'єкти. Документи як носії результатів первинного спостереження про здійснені господарські операції. Документи - основа інформаційної системи бухгалтерського обліку. Значення облікових документів як засобу оперативного керівництва підприємством, контролю за збереженням власності, доцільністю і законністю господарських операцій, дотриманням державної дисципліни.

Правове (юридичне) значення документів. Вимоги до змісту й оформлення документів: своєчасність складання, достовірність показників, правильність оформлення. Перевірка й опрацювання документів. Класифікація документів: за місцем складання, за призначенням, за порядком складання, за змістом, за кількістю позицій (записів), за технікою складання й опрацювання. Документообіг та його організація. План документообігу. Графік документообігу. Організація зберігання документів. Інвентаризація у системі бухгалтерського обліку, її значення та види. Повна і часткова інвентаризація. Планова і позапланова інвентаризація. Порядок проведення й оформлення інвентаризації. Виявлення результатів інвентаризації та відображення їх в обліку.

Тема 4. Бухгалтерський облік на підприємствах малого бізнесу. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ).

Визначення та нормативно-правове регулювання діяльності підприємств малого бізнесу в Україні. План рахунків суб'єктів малого

підприємництва. Особливості бухгалтерського обліку діяльності підприємств малого бізнесу. Фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва.

Комітет по МСФЗ: структура, функції, призначення. Порядок розробки, затвердження та розповсюдження МСФЗ. Статус МСФЗ та напрями їх використання. Загальна характеристика МСФЗ.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативна база

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99р. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. №291/ [Електрон. ресурс]. Офіційний сайт Міністерства фінансів України/ www.minfin.gov.ua
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. №291. / [Електрон. ресурс]. Офіційний сайт Міністерства фінансів України/ www.minfin.gov.ua
4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Нормативна база. Нова редакція. – Х.: Курсор, 2009. – 282 с.

Основна література

1. Бабіч В.В., Сагова С.В. Фінансовий облік (облік активів): Навч. посібник / Київський національний економічний ун-т. – К.: КНЕУ, 2006. – 282с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир ЖІТІ.- 2004. – 608 с.
3. Скирпан О.П., Палюх М.С. Фінансовий облік: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Тернопільський національний економічний ун-т. – Т.: ТНЕУ, 2008. – 407с.
4. Виноградова М.О., Гладких Т.В., Гусакова О.С., Пшенична А.Ж. Бухгалтерський облік: Навч. посіб./ За заг.ред. Вериги Ю.А.- Центр учбової літератури, 2008. – 400 с.

5. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: Знання, 2006.

Додаткова література

6. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. - К., 2000.-692с.
7. Бухгалтерський облік та оподаткування: Навч. посібник / За ред.. Р.Л. Хом'яка, В.І.Лемішовського. - Львів: Бухгалтерський центр «Ажур», 2008. – 1112с.
8. Бухгалтерський облік в Україні: від теорії до практики / За ред. А.М. Коваленко.-Дніпропетровськ: ВКК «Баланс-Клуб», 2006.-1024с.
9. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. – 2001.
10. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні. – К.:Лібра, 2004. – 948с.
11. Горелкін В.Т. Первинна документація та ведення облікових реєстрів / В.Т.Горелкін. – К.: "Вища школа", 2009 р. – 430 с.
12. Ждан. В.І., Хаустова Є.Б., Бондаренко О.С., Колос І.В. Теорія бухгалтерського обліку. Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
13. Коблянська О.І. Фінансовий облік: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Знання, 2007.- 471с.
14. Косміна Р.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік: навч. посіб. для студ. екон. спец. ВНЗ / Ю.Д. Чацкіс (ред.). – К.: Вища школа, 2008. – 255с.
15. Нашкерська Г.В. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2004. - 464с
16. Сук Л.К., Сук П.Л. Бухгалтерський облік: Навчальний посіб. – К.: Знання, 2005.
17. Теорія бухгалтерського обліку. Кужельний М.В., Лінник В.Г. Підручник. – К.: КНЕУ, 2001.
18. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. – Вид. 3-тє, доп. і перероб. – К.: Алерта, 2008. – 925с.

Контроль і ревізія.

Тема 1. Основи організації системи контролю в Україні

Поняття, суть, значення контролю в системі управління державою. Завдання контролю в умовах ринкової економіки. Поняття контрольно-ревізійних процедур.

Характеристика основних видів контролю. Органи, які здійснюють контроль. Проблеми підвищення якості та ефективності контрольно-ревізійної роботи.

Характеристика форм контролю.

Методичні прийоми і способи, які застосовуються при здійсненні різних форм контролю.

Права, обов'язки і відповідальність працівників контрольно-ревізійної служби.

Основні етапи ревізії, їх сутність.

Облік і звітність з контрольно-ревізійної роботи.

Тема 2. Контроль і ревізія грошових коштів

Завдання, напрями і джерела ревізії грошових коштів. Методика перевірки фактичної наявності касової готівки та дотримання умов їх збереження.

Документальна перевірка касових операцій за джерелами надходжень готівки. Перевірка повноти оприбуткування коштів, дотримання чинного законодавства з касової дисципліни. Перевірка касових операцій по напрямках використання грошей з каси. Методи і способи перевірки витрат грошей. Блок-схеми здійснення контрольних дій.

Перевірка дотримання правил здійснення операцій на розрахунковому і валютних рахунках, відкритих підприємствам в установах банків. Перевірка операцій з інших рахунків грошових коштів. Систематизація та узагальнення матеріалів ревізії. Алгоритми прийняття рішень за результатами контролю.

Тема 3. Контроль і ревізія розрахунків

Завдання, напрями та джерела ревізії по видах розрахунків.

Перевірка розрахунків з підзвітними особами, дотримання правил видачі авансів, доцільності і правомірності витрат на відрядження, господарські видатки. Документальне оформлення і відображення в обліку.

Контроль розрахунків з постачальниками за товарно-матеріальні цінності, роботи (послуги), внутрішньовідомчих розрахунків. Викриття можливих фактів зловживань. Реальність дебіторської і кредиторської заборгованості.

Перевірка розрахунків з покупцями і замовниками.

Перевірка розрахунків по претензіях та відшкодуванню матеріальних збитків.

Перевірка розрахунків по оплаті праці.

Стан розрахунків з працівниками, нарахування заробітної плати, утримання із заробітної плати, достовірність і правильність ведення первинного і бухгалтерського обліку. Особливості контролю в умовах автоматизації обліку.

Блок-схеми контролю. Алгоритми контролю і прийняття рішень за результатами ревізії.

Тема 4. Контроль і ревізія основних засобів (фондів) і нематеріальних активів

Завдання, напрями і джерела ревізії основних фондів і нематеріальних активів.

Перевірка стану збереження основних фондів. Документальна перевірка операцій з надходження і вибуття основних фондів. Методи і способи перевірки, послідовність контрольних дій.

Перевірка правильності нарахування амортизаційних відрахувань.

Перевірка витрат на ремонт основних засобів: капітальний, поточний, технічне обслуговування тощо.

Перевірка нематеріальних активів: обґрунтованість складу нематеріальних активів, що внесені засновниками до статутного фонду; операції з надходження і вибуття; нарахування зносу. Блок-схеми перевірки. Особливості контролю із застосуванням сучасних засобів автоматизації і комп'ютеризації.

Тема 5. Контроль і ревізія матеріальних цінностей

Завдання, напрями і джерела ревізії. Перевірка дотримання умов збереження матеріальних цінностей. Перевірка стану та якості контролю за збереженням матеріальних цінностей на підприємстві. Особливості перевірки за видами матеріальних цінностей. Послідовність контрольних дій, узагальнення результатів контролю.

Перевірка операцій з оприбуткування матеріальних цінностей.

Перевірка операцій з витрачання матеріальних цінностей.

Особливості перевірки малоцінних швидкозношуваних предметів. Методи і способи викриття можливих зловживань. Використання ПЕОМ при здійсненні ревізії.

Тема 6. Контроль і ревізія собівартості готової продукції, робіт (послуг)

Завдання, напрями і джерела ревізії. Перевірка основних витрат на виробництво. Особливості організації перевірки при застосуванні в обліку ПЕОМ. Обґрунтованість включення до складу собівартості витрат на виробництво. Оцінка вартості матеріальних витрат, витрат на оплату праці,

Перевірка накладних витрат на виробництво продукції, робіт (послуг). Особливості перевірки загальновиробничих, загальногосподарських витрат.

Методи і прийоми викриття можливих фактів зловживань.

Контроль правильності визначення фактичної собівартості готової продукції, робіт (послуг). Оцінка незавершеного виробництва, визначення і розподіл відхилень. Відповідність облікових і звітних даних по видах готової продукції. Методи і способи перевірки, послідовність дій за джерелами контролю. Узагальнення і прийняття рішень за результатами контролю.

Тема 7. Контроль і ревізія виконання виробничої програми та реалізації продукції, робіт (послуг)

Завдання, напрями і джерела ревізії. Перевірка виконання виробничої програми підприємства в розрізі: видів виробничої діяльності, асортименту готової продукції, робіт (послуг). Обґрунтованість програми випуску готової продукції.

Перевірка операцій з відвантаження готової продукції покупцям, здачі виконаних робіт (наданих послуг).

Виконання угод із замовниками і покупцями.

Перевірка обсягів реалізації продукції, робіт (послуг). Послідовність контрольних дій. Блок-схеми перевірки. Методи і прийоми здійснення контролю.

Контроль правильності визначення фактичної собівартості реалізованої продукції, робіт (послуг). Узагальнення і прийняття рішень за результатами ревізії.

Тема 8. Контроль і ревізія фінансових результатів, фондів і фінансового стану підприємства

Завдання, напрями і джерела ревізії. Перевірка правильності визначення балансового прибутку. Методи і способи перевірки прибутку від основної діяльності, позареалізаційних доходів і видатків.

Перевірка використання прибутку. Фінансові вкладення, погашення збитків минулих років. Розрахунки з бюджетом з оподаткування прибутку.

Перевірка фондів спеціального і цільового призначення.

Контроль фінансового стану підприємства. Методи і способи оцінки фінансового стану. Причини нестійкого фінансового стану. Узагальнення і реалізація результатів ревізії.

Тема 9. Контроль і ревізія стану бухгалтерського обліку і звітності

Завдання, напрями і джерела ревізії. Перевірка організації облікової роботи в бухгалтерії. Виконання плану роботи працівниками бухгалтерії. Забезпечення облікового процесу.

Перевірка стану бухгалтерського обліку. Особливості організації контролю із застосуванням ПЕОМ і Плану рахунків. Відповідність синтетичного та аналітичного обліку. Методика ведення облікових реєстрів. Первинний облік і стан контролю матеріального обліку в матеріально відповідальних осіб. Якість інвентаризації матеріальних цінностей. Методи і прийоми перевірки.

Перевірка достовірності бухгалтерської і статистичної звітності. Відповідність даних звітності даним бухгалтерського обліку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-ХІІ
2. Положення про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету міністрів України від 03.02.2016 р. № 43

3. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету міністрів України від 10. 09. 2014 р. № 442
4. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000 № 2017-III.
5. Лімська декларація керівних принципів контролю [Електронний ресурс] : декларація ІХ Лімського (Перу) Конгресу вищих органів контролю державних фінансів (INTOSAI) від 01.10.77. - Режим доступу : <http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/140217>
6. Аудит (основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) : підручник / В. В. Немченко, К. О. Редько, О. Ю. Редько та ін. ; за наук. ред. В. В. Немченко, О. Ю. Редько. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.
7. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль : навч. посібник / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 496 с.
8. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль : навч. посібник / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрий. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 424 с.
9. Державний фінансовий контроль [Електронний ресурс] : опорний конспект лекцій. Ч. 1 / уклад. Г. В. Даценко. — Електронні дані. – Вінниця : Видавничо- редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. – + Електронна копія. – Систем. вимоги: Acrobat Reader. – Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/47_2015/Dergavnyi_finansovyi_kontrol_1.pdf.
10. Державний фінансовий контроль : опорний конспект лекцій / авт. В. Г. Барановська. – К. : КНТЕУ, 2014. – 114 с.
11. Державний фінансовий контроль : опорний конспект лекцій. Ч. 1 / уклад. Г. В. Даценко. – Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. – 113 с. + Електронна копія.
12. Державний фінансовий контроль. Теоретичні положення й нормативно- правові акти : навч. посібник / А. В. Бодюк, М. К. Ковальчук, А. В. Богдан та ін. – К. : Кондор, 2010. – 552 с.
13. Живко З. Б. Контрольно-ревізійна діяльність : навч. посібник / З. Б. Живко, І. О. Ревак, М. О. Живко. – К. : Алерта, 2012. – 496 с.
14. Шерстюк О. Л. Аудит державних фінансів : навч. посібник / О. Л. Шерстюк. – К. : КНТЕУ, 2010. – 340 с.
15. Конституція України : Головний закон України від 28.06.1996р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

16. Бюджетний кодекс України: кодекс законів України від 08.07.2010 № 2456- VI

17. Про Рахункову палату України: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.

18. Про аудиторську діяльність в Україні : Закон України від 22.04.1993 р. N 3125-XII. Додатковий

Економічний аналіз

Тема 1. Економічна теорія як наука.

Предмет і функції економічної теорії. Предмет економічної теорії. Економічні суб'єкти. Національна економіка. Економічна ефективність. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка. Економіка і право. Функції економічної теорії. Позитивна і нормативна економічна наука. Економічна теорія та економічна політика. Цілі економічної політики. Методологія економічної теорії. Основні методи пізнання економічних процесів. Наукове абстрагування. Економічний аналіз. Економічні категорії та економічні закони. Економічне моделювання. Ендогенні та екзогенні змінні. Економічні показники та їх види. Пастки на шляху економічного пізнання. Економічне сприйняття. Філософія економічної теорії. Місце економічної теорії у системі економічних наук. Економічна теорія як теоретико- методологічна основа інших економічних наук. Етапи розвитку економічної теорії. Основні напрями та школи в економічній теорії. Внесок українських учених у розвиток економічної науки.

Тема 2. Загальні основи економіки.

Економічні потреби та виробничі ресурси. Потреби та їх класифікація. Розвиток економічних потреб та їх безмежність. Потреби та економічні інтереси. Види економічних інтересів і їх взаємодія. Виробничі ресурси. Відновні та невідновні ресурси. Виробництво та ефективність використання ресурсів. Процес виробництва як взаємодія його факторів. Витрати виробництва. Економічні та бухгалтерські витрати. Ефективність використання ресурсів. Повна зайнятість і повний обсяг виробництва. Проблема вибору і виробничі можливості національної економіки. Крива трансформації. Альтернативна вартість. Економічне зростання. Суть і значення економічного зростання. Фактори і типи економічного зростання. Інтенсифікація економіки. Погляди на економічне зростання. Необхідність поліпшення стану довкілля.

Тема 3. Форма виробництва та економічна система.

Суть та генезис товарної форми виробництва. Натуральна форма виробництва. Причини виникнення і розвитку товарного виробництва та його види. Продукт виробництва як товар. Види цін та їхні функції. Суть та функції грошей. Суть грошей та їх еволюція. Функції грошей. Кількість грошей в обігу. Грошові агрегати. Інфляція. Суть, структура та види грошових систем. Демонетизація золота. Економічна система. Суть та механізми економічної системи. Типізація економічних систем. Власність, її об'єкти та суб'єкти. Права власності. Історичні типи, види і форми власності. Тенденції у розвитку відносин власності. Командна економіка як економічна система та її неспроможність. Шляхи переходу до ринкової економіки.

Тема 4. Ринкова економіка.

Ринкова економіка як господарська система. Основні принципи організації ринкової економіки. Моделі ринкової економіки. Модель кругопотоку ресурсів, продуктів і доходів у ринковій економіці. Зміст, функції та види ринків. Суть та функції ринку. Види ринків. Ринок товарів і послуг. Ринки ресурсів. Ринок праці. Ринок природних ресурсів. Фінансові ринки. Кредитний ринок. Ринок цінних паперів. Інші сегменти національного ринку. Інфраструктура ринкової економіки. Елементи інфраструктури товарного ринку. Товарна біржа. Фондова біржа. Фондові індекси. Біржа праці. Фінансові посередники. Банківська система. Небанківські фінансові інститути. Формування ринкової інфраструктури в Україні. Ринкові структури та їхні ознаки. Типи ринкових структур. Досконала конкуренція. Ефективність ринкового середовища за досконалої конкуренції. Монополія та її різновиди. Поведінка монополії. Основні ознаки олігополії. Монополістична конкуренція. Показники рівня монополізації ринку. Антимонопольне законодавство.

Тема 5. Ринковий механізм.

Попит і пропозиція та їх визначники. Попит і його види. Шкала і крива попиту. Закон попиту. Визначники попиту. Рух по кривій попиту та її переміщення. Пропозиція і її види. Шкала та крива пропозиції. Закон пропозиції. Визначники пропозиції. Рух по кривій пропозиції та її переміщення. Сутність та дія ринкового механізму. Сутність ринкового механізму. Взаємодія попиту і пропозиції. Рівноважна ціна і кількість. Державне регулювання цін. Максимальні і мінімальні ціни. Вплив змін у попиті на ринкову рівновагу та змін у пропозиції на ціну. Переваги і недоліки ринкового механізму. Розв'язання ринком основних проблем організації

національної економіки. Слабини ринкового механізму. Необхідність державного регулювання економіки.

Тема 6. Економічна роль держави.

Держава як економічний суб'єкт. Держава і економічна система. Еволюція поглядів на роль держави в економіці. Інструменти впливу держави на економіку. Традиційні економічні функції держави. Нові економічні функції держави. Стабілізаційна політика. Державні фінанси. Структура державних фінансів. Державний бюджет. Доходи державного бюджету. Податки та їхні види. Державні видатки. Дефіцит бюджету та способи його збалансування. Державний борг та його наслідки. Суть і складники державного боргу. Рівень державного боргу країни. Вплив державного боргу на національну економіку. Зовнішня заборгованість. Криза зовнішньої заборгованості. Дефолт. Напрями полегшення тягара зовнішньої заборгованості.

Тема 7. Фірма як економічний суб'єкт.

Суть, ознаки та розміри фірми. Суть та ознаки фірми. Розміри фірм та підприємств. Організаційно-правові форми фірм. Капітал підприємства. Витрати і прибуток. Основний і оборотний капітал. Фізичне і моральне зношення капіталу. Амортизація. Види витрат виробництва. Напрями обліку бухгалтерських витрат. Постійні і змінні витрати. Граничні витрати. Суть і види виторгу фірми. Економічний і бухгалтерський прибуток. Інвестиції. Напрями максимізації прибутку і його роль у розвитку національної економіки. Підприємницька діяльність. Суть, види і принципи підприємницької діяльності. Функції підприємництва. Менеджмент і маркетинг у підприємницькій діяльності. Економіко- правові засади розвитку підприємництва в Україні.

Тема 8. Економіка домогосподарства.

Функції домогосподарств та їхні доходи. Суть домогосподарства. Функції домогосподарств у національній економіці. Доходи домогосподарств. Грошові і натуральні доходи. Використовувані доходи. Бюджет домогосподарства. Видатки домогосподарств. Споживання і заощадження домогосподарств. Інструментарій для аналізу споживання і заощадження. Чинники, що впливають на споживання. Поведінка споживача. Заощадження та майно домогосподарств. Активи вищої і нижчої цінності. Диверсифікація активів. Особливості споживання і заощадження домогосподарств в Україні. Економічна нерівність і соціальний захист

населення. Диференціація доходів домогосподарств. Родинний розподіл доходів. Бідність і багатство. Показники диференціації доходів населення. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. Мінімальна заробітна плата. Політика соціального захисту населення.

Тема 9. Основні макроекономічні показники.

Валовий внутрішній продукт як основний показник обсягу національного виробництва. Національне рахівництво. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Номінальний і реальний ВВП. Методологія обчислення ВВП. Додана вартість. Методи обчислення ВВП. Валовий внутрішній продукт як сума видатків. ВВП як сума доходів. Факторні доходи. Амортизація і непрямі податки. Інші показники обсягу національного виробництва. Показники динаміки реального ВВП (економічного зростання). Темпи росту і темпи приросту ВВП. Подушний ВВП і його рівень у різних країнах. Стадії демографічного переходу. Показники рівня економічного розвитку країни. Економічне зростання різних груп країн та України у ХХ – на початку ХХІ ст. Показники рівнів зайнятості та цін. Зайняті і безробітні. Рівень безробіття. Види безробіття. Повна зайнятість. Природна норма безробіття. Індекс споживчих цін (ІСЦ). Дефлятор ВВП. Показники зовнішньоекономічної діяльності держави. Рівень відкритості економіки. Платіжний баланс та його статті. Інші показники сфери зовнішньоекономічних зв'язків. Сукупний попит і сукупна пропозиція. Сукупні видатки та їх складники. Мультиплікатор видатків. Сукупний попит і його крива. Нецінові чинники сукупного попиту. Сукупна пропозиція. Крива та нецінові чинники сукупної пропозиції. Рівновага сукупного попиту і сукупної пропозиції. Збурення сукупного попиту та сукупної пропозиції.

Тема 10. Макроекономічна нестабільність та її подолання.

Економічні коливання. Безробіття. Сутність та прояви макроекономічної нестабільності. Економічні коливання. Фази ділового циклу. Причини економічних коливань. Втрати від безробіття і його причини. Соціально-економічні наслідки безробіття. Закон Оукена. Державна політика зниження природної норми безробіття. Інфляція як прояв макроекономічної нестабільності. Суть інфляції та її види. Соціально-економічні наслідки інфляції. Причини інфляції. Інфляція як багатофакторний процес. Методи боротьби з інфляцією. Особливості розвитку інфляції у країнах з перехідною економікою. Причини розвитку гіперінфляції в Україні у 1993 р. та її подолання. Стабілізаційна політика. Суть, види і завдання стабілізаційної політики. Основні цілі, знаряддя і види

монетарної політики. Центральний банк та його функції. Суть, знаряддя і види фіскальної політики. Дискусія щодо стабілізаційної політики. Правила проведення монетарної і фіскальної політики.

Тема 11. Вітчизняна економіка у світовому господарстві.

Потенціал та структура економіки України. Природно-ресурсний, трудовий та інтелектуальний потенціал вітчизняної економіки. Необхідність та перехід економіки України до ринку. Нинішня структура економіки. Паливно-енергетичні проблеми. Геополітичні інтереси України. Економічні основи світового господарства. Причини становлення і суть світової економіки. Міжнародний поділ праці і його чинники. Глобалізація господарського життя. Основні форми міжнародних економічних відносин. Зовнішня торгівля і зовнішньоторгівельна політика. Класичні та сучасні теорії зовнішньої торгівлі. Основні риси зовнішньої торгівлі в сучасних умовах. Зовнішня торгівля України та її перспективи. Суть, види та інструментарій зовнішньоторгівельної політики. Аргументи на користь протекціонізму та проти нього. Міжнародні організації з регулювання зовнішньої торгівлі. СОТ. Міжнародний рух капіталів та міжнародна міграція робочої сили. Прямі і портфельні інвестиції. Транснаціональні корпорації та їх місце в економіці України. Суть, причини та наслідки трудової міграції. Наслідки трудової міграції для України. Науково-технічне співробітництво країн та участь у ньому України. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Валюта та її конвертованість. Плаваючі та фіксовані валютні курси. Чинники, що впливають на плаваючий валютний курс. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Світовий банк. Динаміка курсу гривні. Міжнародна економічна інтеграція. Суть, завдання регіональної економічної інтеграції та її форми. Провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. ЄС і НАФТА. Міжнародні галузеві об'єднання. ОПЕК. Інтеграція України у світову економіку. Глобальні проблеми сучасності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник.: у 2 кн. – Кн.1.: Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / [С.М.Панчишин, П.І.Островерх, В.Б.Буняк та ін.]; за ред. С.Панчишина і П.Островерха. – 4-е вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2009. — 723с.

2. Вступ до економічної теорії: Підручник. – Вид. третє, доповнене / [З.Ватаманюк, С.Панчишин, С.Кудин та ін.]; за ред. З.Ватаманюка. – Львів: “Новий Світ – 2000”, 2006. – 504с.

3. Економічна теорія: політекономія. Підручник/ За ред.В.Д.Базилевича. – К.: Знання–Прес, 2008. – 687 с.

4. Економічна теорія: практикум (тести і задачі): навч. посібник [О.Ватаманюк, Є.Майовець, М.Стирський та ін.]; за ред. О.З.Ватаманюка. – Львів: Інтелект-захід, 2010. – 374с. .

5. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка / [З.Ватаманюк, С.Панчишин, В.Буняк та ін.]; за ред. З.Ватаманюка і С.Панчишина. – К: Альтернативи, 2001. – 608с.

6. Економічна теорія: практикум (тести і задачі). Навчальний посібник / За ред. О. Ватаманюка. – Львів:»Інтелект-Захід», 2010. – 374 с.

7. Макконнелл К.Р. Макроекономіка / К.Р.Макконнел, С.Л.Брю. – Львів: Просвіта, 1997. – 672с.

8. Макконнелл К.Р. Мікроекономіка / К.Р.Макконнел, С.Л.Брю. – Львів: Просвіта, 1999. – 650с.

9. Економічна теорія: Плани практичних занять для студентів юридичного факультету / За ред. С. М. Панчишина і П. І. Островерха – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 74 с.

10. Стирський М.В. Вступ до економічної теорії: Практикум. / М.В.Стирський. – Видання друге, випр. і доп. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 78с.

11.Економічна теорія : навчальний посібник / О.В. Стефанишин [та ін.] ; Міністерство освіти і науки України, Львівський національний університет імені Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. - 335 с.

12. Економічна теорія : навчально-методичний комплекс для студентів неекономічних спеціальностей / С.В. П'ясецька-Устич, В.М. Герзанич ; Міністерство освіти і науки України, Державний вищий навчальний заклад “Ужгородський національний університет”, Інститут економіки та міжнародних відносин, Кафедра економічної теорії. - Ужгород : Ліра, 2014. - 122 с.

13. Економічна теорія : навчальний посібник / Г.І. Скорик, В.В. Барінов, М.Б. Швецова ; Міністерство освіти і науки, Національний університет “Львівська політехніка”. - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. - 185 с.

14. Економічна теорія : навчальний посібник / О.М. Стрішенець, В.І. Ліщук, Л.В. Єлісеєва ; Міністерство освіти і науки України, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. - Луцьк :

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. - 236, [3] с.

15. Економічна теорія : навчальний посібник / Н.І. Холявко, О.І. Гонта ; Міністерство освіти і науки України, Навчально-науковий інститут економіки Чернігівського національного технологічного університету. - Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2014. - 218 с.

16. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 226 с.

Податкова система України

Тема 1. Сутність і види податків

Сутність податків та їх походження. Функції податків: фіскальна. регулююча. розподільча, стимулююча, контрольна. Роль податків у регулюванні економічної системи країни. Класифікація податків.

Тема 2. Організація податкової системи.

Податкова система та її елементи. Загальні принципи побудови податкових систем. Структура податкової системи України. Недоліки та напрямки вдосконалення податкової системи України.

Тема 3. Державна податкова служба України

Державна податкова служба України її структура та завдання. Права та обов'язки органів державної податкової служби. Функції вищої, середньої та низової ланок державної податкової служби. Підрозділи податкової інспекції. Податкова міліція та її функції.

Тема 4. Облік платників і надходжень податків до бюджету

Ведення обліку платників податків. Перелік документів, які подаються для взяття на облік платників податків, порядок подання таких документів. Порядок ведення документації при взятті платників податків на облік в органах державної податкової служби. Порядок зняття з обліку платників податків в органах державної податкової служби. Облік податкових надходжень.

Тема 5. Податок на додану вартість.

Сутність податку на додану вартість. Платники і ставки податку на додану вартість. Пільги з податку на додану вартість. Порядок і методи обчислення

податку на додану вартість. Строки сплати податку на додану вартість. Порядок відшкодування податку на додану вартість.

Тема 6. Акцизний збір

Сутність акцизного збору. Платники акцизного збору. Об'єкти оподаткування. Поняття і перелік підакцизних товарів. Ставки акцизного збору. Порядок включення акцизного збору в ціну товарів.

Тема 7. Мито.

Поняття мита. Види мита. Платники мита. Ставки мита. Порядок сплати мита.

Тема 8. Податок на прибуток підприємств.

Податок на прибуток підприємств у податковій системі України: сутність і значення. Платники податку на прибуток. Порядок визначення об'єкта оподаткування (оподаткованого прибутку). Визначення скоригованого валового доходу і валових витрат. Ставки податку на прибуток. Чинний порядок обчислення та сплати податку на прибуток. Терміни сплати податку на прибуток. Пільги з податку на прибуток.

Тема 9. Фіксований сільськогосподарський податок

Платники податку Об'єкт оподаткування База оподаткування Ставки податку Порядок нарахування та строки сплати податку. Порядок набуття та скасування статусу платника податку.

Тема 10. Податок з доходів фізичних осіб.

Податок з доходів фізичних осіб та його податкові елементи. Податковий агент. Податковий кредит. Податкові соціальні пільги. Особливості оподаткування та сплати окремих видів доходів. Оподаткування спадщини. Оподаткування дивідендів. Оподаткування операцій з продажу нерухомого майна.

Тема 11. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва

Поняття суб'єктів малого підприємництва. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва. Єдиний податок та його податкові елементи.

Тема 12. Плата за ресурси та послуги

Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України. Рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні. Плата за користування надрами. Плата за землю. Збір за користування радіочастотним ресурсом України. Збір за спеціальне використання води. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів. Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства. Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками. Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності. Екологічний податок.

Тема 13. Інші податки

Місцеві податки і збори (обов'язкові платежі): сутність, склад і порядок встановлення. Сутність і склад місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів). Податкові елементи місцевих зборів. Права місцевих органів щодо місцевих зборів.

Тема 14. Ухилення від податків і перекладання податків

Поняття та види ухилення від оподаткування. Приховування доходів, інші види податкових зловживань. Виявлення ухилення від податків. Відповідальність за порушення податкового законодавства. Штрафні санкції до порушників податкового законодавства. Сутність і форми перекладання податків.

Тема 15. Податкова політика в системі державного регулювання економіки.

Податкова політика в системі державного регулювання економіки. Цілі податкової політики. Залежність між ставками оподаткування і надходженнями до бюджетної системи. Крива Лафера. Методи податкової політики. Тіньова економіка: причини і наслідки. Досвід податкового регулювання розвинених країн.

Тема 16. Неподаткові платежі в бюджет.

Поняття та сутність єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Принципи збору та ведення обліку єдиного внеску. Платники єдиного внеску. Порядок нарахування, обчислення та сплати

єдиного внеску. Розмір єдиного внеску та пропорції його розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Орган, що здійснює збір та веде облік єдиного внеску, його повноваження та відповідальність. Порядок здійснення державного нагляду за збором та веденням обліку єдиного внеску.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Податковий кодекс України №2755 – IV від 02.12.2010 року
2. Ісаншина Г.Ю. Податковий менеджмент : Навч. посіб. – Київ : ЦУЛ, 2003.
3. Рева Т.М. Податковий менеджмент: Навч. посіб.- Київ : Цент навчальної літератури. – 2003 .
4. Литвиненко Я.В. Податкова політика: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2003.
5. Герасим П.М. Податковий облік і звітність на підприємствах. Навч.посіб.-К.: Професіонал, 2004 р.
6. Завгородний В.П. Налоги и налоговый контроль в Украине. - К.: А.С.К., 2001

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

191-200 балів абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- повне, логічне та послідовне розкриття змісту матеріалу, поставленого завдання
- вільне володіння спеціальною термінологією
- досконале застосування одержаних знань, умінь та навичок з різних дисциплін для правильного вирішення всіх поставлених завдань.

161-190 балів абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- послідовне розкриття змісту матеріалу, поставленого завдання
- вільне володіння спеціальною термінологією, можливі деякі неточності
- в основному правильне застосування одержаних знань, умінь та навичок з різних дисциплін для вирішення більшості поставлених питань.

124 – 160 балів абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- зміст питань викладено частково, не завжди послідовно
- у відповідях є помилки у використанні окремих понять
- при вирішенні поставленого завдання абітурієнт не розуміє шляхів практичного використання одержаних знань

100 – 123 бали абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- основний зміст завдання не розкрито
- допущені грубі помилки у відповідях
- відсутнє володіння спеціальною термінологією.

У разі використання заборонених джерел абітурієнт на вимогу члена комісії залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.